

Rozdíly v daňových systémech mezi státy EU – problém pro utváření fiskální a hospodářské unie

Ing. Karel Mráček, CSc.

Institut evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář

Harmonizace fiskální a sociální politiky v EU?

Brno, 4. května 2012

Tento seminář je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KMráček11

Daňová spolupráce a daňová konkurence

- vývoj národních daňových systémů (kulturně historické tradice, různé techniky výpočtu,...)
- různá terminologie
- globalizační tendence a daňová problematika
- mezinárodní **daňová spolupráce** – 3 formy:
 - ✓ *daňová koordinace* (informovanost, zamezení daňových úniků a dvojího zdanění)
 - ✓ *daňová aproximace* (přiblížení se daňových systémů)
 - ✓ *daňová harmonizace* (3 fáze):
 - určení harmonizované daně
 - harmonizace daňového základu
 - harmonizace daňové sazby
- **daňová konkurence**
 - zastánci (představitelé liberálních teorií) – ekonomické soutěžní stimuly jednotlivých daní, úspory ve veřejných rozpočtech, apod.

Přímé daně v zemích EU

- **Harmonizace a koordinace v oblasti přímých daní**
 - **Shoda a sladění** – vzájemné poskytování daňových informací, zamezování dvojího zdanění, boj proti tzv. daňovým rájům
 - **Samotný harmonizační proces stagnuje**
(v daňových otázkách je potřeba jednomyslného souhlasu všech členských států EU – požadavek i po přijetí Lisabonské smlouvy)

Příčiny především:

- v neochotě členských států EU k další harmonizaci (zásahy do daní považují za zásahy do suverenity, především firemní daně jako nástroj hospodářské politiky)
- v rozdílných účetních systémech (např. anglosaské země nebo Německo a Rakousko)

Přímé daně v zemích EU

- **Osobní důchodová (příjmová) daň – různá schémata zdanění v zemích EU**

- *zohlednění sociálních aspektů poplatníka* (počet vyživovaných dětí, invalidita apod.) formou nezdanitelných částí základu daně, nebo odpočitatelných položek od základu daně či přímo slevou na dani;
- *počet daňových pásem* (daňových sazeb) – nejvíce v Lucembursku 18, jediná sazba (Bulharsko, ČR, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko);
- *progresivita daňové sazby* – nejvyšší marginální sazba v Nizozemsku 52 % a v Dánsku 51,5 % , nejnižší v Bulharsku 10 %.

Pozor! Nominální sazby vypovídají málo o skutečné míře zdanění a daňové progresivitě (vliv na reálnou daň – velikost nezdanitelných částí základu daně a ostatních odpočitatelných položek, slevy na dani, osvobození od daně).

Přímé daně v zemích EU

- **Korporátní daně**

- Nominální sazba korporátní daně vypovídá málo o zdanění firmy.

- *Značný odklon reálné (efektivní) sazby daně ze zisku firem od nominální sazby daně vlivem:*

daňových zvýhodnění (daňových úlev a pobídek),

započtením investičních pobídek,

uplatňováním ztrát,

metodami a dobou odpisování apod.

(rozdíly mezi zeměmi EU)

Přímé daně v zemích EU (k 31.12.2011, IBFD)

Členský stát EU	ODD nejvyšší sazba v %	ODD daňová pásma	DZF nomin. sazba v %
Belgie	50	5	33
Bulharsko	10	1	10
Česká republika	15	1	19
Dánsko	51,5	6	25
Estonsko	21	1	21
Finsko	30	4	26
Francie	41	5	33,3
Irsko	41	2	12,5
Itálie	43	5	27,5
Kypr	30	4	10
Litva	15	1	15
Lotyšsko	25	1	15
Lucembursko	39	18	21

Přímé daně v zemích EU (k 31.12.2011, IBFD)

Členský stát EU	ODD nejvyšší sazba v %	ODD daňová pásma	DZF nomin. sazba v %
Maďarsko	16	1	10
Malta	35	4	35
Německo	45	5	15
Nizozemsko	52	4	25
Polsko	32	3	19
Portugalsko	46,5	8	25
Rakousko	50	4	25
Rumunsko	16	1	16
Řecko	45	9	24
Slovensko	19	1	19
Slovinsko	41	3	20
Španělsko	45	6	30
Švédsko	25	3	26,3
Velká Británie	50	4	26

Přímé daně v zemích EU

- **Rozdíly v zemích EU v systému propojení daně ze zisku s osobní důchodovou daní**
 - *Klasický systém* (dvojitý zdanění dividend formou uložení jak firemní daně, tak osobní důchodové daně bez úlev, tzv. nulová integrace – viz Irsko)
 - *Systém úplné integrace* (tzv. konduitní systém, systém úplného vynětí – viz Malta)
 - *Systémy vyhýbající se dvojitmu zdanění nebo omezující dvojit zdanění* (aby zisky byly zdaňovány pouze jednou – na úrovni podniku nebo akcionáře /odpočty, úlevy/, resp. byly použity úlevy případně částečné vynětí na úrovni akcionáře) – ostatní země EU

Nepřímé daně – daň z přidané hodnoty v zemích EU

- nepřímé daně – zdanění spotřeby, daně uvalené na věc (in rem), neberou ohled na osobní příjmovou situaci poplatníka; daně ze spotřeby se uvalují nepřímo na prodeje nebo obraty výrobců a obchodníků, kteří je více či méně přenášejí do ceny pro spotřebitele
- DPH je jediná všeobecná nepřímá daň ve všech členských státech EU (od 1.1.1987)
- *na rozdíl od přímého zdanění (kde harmonizační proces zcela stagnuje) je to daňová oblast s proběhnutším intenzivním jednáním členských států EU*
- Harmonizace nepřímých daní je považována za nezbytnou pro zajištění fungování vnitřního trhu, který je založen na volném pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu.
- **základní model po složitých diskusích: 2 druhy daňových sazeb:**
 - základní (minimálně 15 %) a snížená (min. 5 % pro 1-2 snížené sazby) do 31.12. 2015 (směrnice EU)
 - zvýšení DPH v ČR (fiskální zájmy ČR), nevyplývá to z žádného předpisu komunitárního práva („ne za vše může EU“)

DPH v zemích EU (k 31.12.2011, IBFD)

Členský stát EU	Počet sazeb	Super snížená %	Snížená %	Základní %
Belgie	3	-	6; 12	21
Bulharsko	2	-	9	20
Česká republika	2	-	10	20
Dánsko	1	-	-	25
Estonsko	2	-	9	20
Finsko	3	-	9; 13	23
Francie	3	2,1	5,5	19,6
Irsko	4	4,8	9; 13.5	21
Itálie	3	4	10	20
Kypr	3	-	5; 8	15
Litva	3	-	5;9	21
Lotyšsko	2	-	12	22
Lucembursko	4	3	6; 12	15

DPH v zemích EU (k 31.12.2011, IBFD)

Členský stát EU	Počet sazeb	Super snížená %	Snížená %	Základní %
Maďarsko	3	-	5; 18	25
Malta	3	-	5; 7	18
Německo	2	-	7	19
Nizozemsko	2	-	6	19
Polsko	3	-	5; 8	23
Portugalsko	3	-	6; 13	23
Rakousko	3	-	10; 12	20
Rumunsko	3	-	5; 9	24
Řecko	3	-	6,5; 13	23
Slovensko	2		10	20
Slovinsko	2	-	8,5	20
Španělsko	3	4	8	18
Švédsko	3	-	6; 12	25
Velká Británie	2	-	5	20

Nepřímé daně – daň z přidané hodnoty v zemích EU

- ekonomická krize – pohyb v sazbách DPH v období 2008-2011 ve 14 členských státech EU (změny v podstatě nahoru) – fiskální zájmy jednotlivých členských států EU
- základní sazba 15 % zůstává jen u Kypru a Lucemburska
- sazby DPH při zachování stanovených minimálních hranic plně v kompetenci členských států
- neprojevilo se zmenšení rozpětí sazeb DPH
- k lepšímu fungování vnitřního trhu by měla přispět větší sladěnost daňových sazeb

Jak se platí daně (podle studie Doing Business 2012)

- **Rozdílné daňové systémy – odlišná složitost podle daňového zatížení, časové náročnosti a počtu plateb**
 - hodnocení za 183 zemí
 - **3 kritéria hodnocení:**
 - *celková daňová sazba* (jako poměr placených daní k účetnímu zisku);
do placených daní se zahrnuje daň ze zisku resp. korporátní daň z příjmů, příspěvky na sociální zabezpečení placené zaměstnavatelem, majetkové daně, silniční daň, daň z provozu vozidel, daně z investic, daň z finančních transakcí ad. přímé daně
- Čím menší daňové zatížení, tím lepší podmínky pro byznys a rozvoj podnikání.*

Jak se platí daně (podle studie Doing Business 2012)

- *čas potřebný ke splnění daňových povinností* (v hodinách za rok);

sběr informací a dat, propočty a další příprava, vyplňování formulářů, platby apod. agendy, za 3 hlavní typy daní a příspěvků – korporátní daň z příjmů, DPH, daně ze mzdy a sociální pojištění

Čím kratší doba, tím lépe. Jednoduchost je „in“.

- *počet plateb za společnost* (za daný rok);

celkový počet placených daní a příspěvků včetně nepřímých daní, v úvahu je brána metoda a frekvence platby (elektronické plnění)

Čím méně, tím lépe.

Jak se platí daně (podle studie Doing Business 2012)

- **Hodnocení EU**

- **ve všech třech kritériích nižší hodnoty než světový průměr**
- *průměrná celková daňová sazba 43,4 % (světový průměr 44,8 %)*
- *průměrný čas potřebný ke splnění daňových povinností 207 hodin (světový průměr 277 hodin)*
- *průměrný počet plateb za společnost 11 (světový průměr 28,5)*

Jak se platí daně (podle studie Doing Business 2012)

- **Hodnocení EU**
 - zdanění práce a příspěvky na sociální zabezpečení mají největší podíl na daňovém zatížení v EU – činí cca 65 % celkové daňové sazby (světový průměr 36 %)
 - velké rozdíly v počtu hodin potřebných ke splnění daňových povinností u DPH kvůli různé používané administraci daně (od 24 hodin ve Finsku a Lucembursku po 195 v Bulharsku)

Jak se platí daně (podle studie Doing Business 2012)

- **Hodnocení České republiky**
 - celkově 119. místo ze 183 hodnocených zemí (placení daní jedna z hlavních slabin ČR v oblasti regulace podnikání)
 - celková daňová sazba 49,1 % (tedy hůře než průměr EU a světový průměr)
 - čas potřebný ke splnění daňových povinností 557 hodin (výrazně hluboko pod průměrem EU a světovým průměrem), druhá nejvyšší časová zátěž v zemích EU
- Podle odhadů až o 30 % se zvyšuje v průměru tento čas v důsledku výběru různými institucemi (daňová správa , SSZ..) – potřeba jednotného inkasního místa.

Jak se platí daně (podle studie Doing Business 2012)

- Vliv i rozsah podávání daňového přiznání prostřednictvím internetu
- Potřeba konzistentní aplikace daňových pravidel
- Potřeba stability daňových pravidel
(přibližně 120 novel zákona o daních z příjmů za 18 let jeho existence v ČR).
- počet plateb za společnost za rok 8
- Daňový systém v ČR je jeden z nejnáročnějších na světě.
- Celkově na základě porovnání se studiiemi v předchozích letech lze sledovat určité zlepšování (nejvíce v čase potřebném ke splnění daňových povinností).
- Na celkové daňové sazbě a časové náročnosti se nejvíce podílí odvody za zaměstnance .

Děkuji za pozornost

Ing. Karel Mráček, CSc.

mracek@avo.cz

m.: 723 079 137